

KKE-6317

Seat No. _____

M.A. (Sem. I) Examination

November / December - 2014

Sanskrit : Paper-102

(Core Course)

(१) निरुक्तम् - अ. १-२,

(२) मेघदूतम् (पूर्वमेघ - ७ श्लोक-१ त : १०)

(३) अनशीन ।

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : (१) रेग्युलर विद्यार्थीओ भाटे दरेक प्रश्नना १४ गुण रडेसे.
(२) अेकटेर्नल विद्यार्थीओ भाटे दरे प्रश्नना २० गुण रडेसे.

१ नीयेनाभांथी कोई पण यार सभज्जवो : १४
(१) तद् यानि एतानि चत्वारि पदजातानि नामाख्याते चोपसर्गनिपाताश्च तानि इमानि भवन्ति ॥
(२) व्याप्तिमत्त्वात्तु शब्दस्य ।
(३) षड् भावविकारा भवन्तीति वार्षायणिः ।
(४) उच्चावचाः पदार्था भवन्तीति गार्ग्यः ।
(५) परः संनिकर्षः संहिता ।
(६) तत्को वृत्रः । मेघ इति नैरुक्ताः ।
(७) अथापि विप्रतिषिद्धार्थाः भवन्ति ।
(८) हिरण्यं कस्मात् ।

२ तत्र नामान्याख्यातजानि इति शाकटायनौ नैरुक्त समयश्च - आ १४
विधाननी विगते यथा करो.

अथवा

२ निर्वचन अेटले शुं ? निर्वचनना सिद्धांतोनी यथा करो. १४

KKE-6317]

1

[Contd...

३ गभे ते भे टूंकनोंध लभो :

- (१) निघण्टु अने निरुक्तनो संबंध
- (२) मन्त्रो सार्थक के अनर्थक ?
- (३) निरुक्तना अधिकारीओ
- (४) यास्क अने पाणिनि.

४ (अ) नीचेनामांथी कोई पशु भे श्लोक संस्कृतमां सभजवो :

(१) कश्चित्कान्ताविरहगुरुणा स्वाधिकारत्प्रमचः

शापेनास्तंगमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः ।

यक्षश्चक्रे जनकतनयास्नानपुण्योदकेषु

स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥

(२) तस्य स्थित्वा कथमपि पुर) कौतुकाधानहेतो-

रन्तर्बाष्पश्चिरमनुचरो राजराजस्य दध्यू ।

मेघालोके भवति सुखिनोऽप्यन्यथावृत्ति चतिः

कण्ठाश्लेषप्रणयिनि जने किं पुनर्दूरसंस्थे ॥

(३) त्वामारूढं पवन पदवीमुद्गृहीतालकान्ताः

प्रेक्षिष्यन्ते पथिकवनिताः प्रत्ययादाश्चसन्त्यः ।

कः संनद्धे विरहविधुरां त्युपक्षेत्रे जायां

न स्यादन्योऽप्यहमिव जनो यः पराधीनवृत्तिः ॥

(४) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां

वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः ।

गर्भधानक्षणपरिचयान्नूतमाबद्धमालाः ।

सेविष्यन्ते नयनसुभगं खे भवन्तं बलाकाः ॥

(ब) पुस्तकप्रेषणाय आवेदनपत्रम् लिखतु ।

अथवा

(ब) अध्यापकसहायकपदे नियुक्तयार्थमावेदनं लिखतु ।

- (૧) વેદાંગ કેટલા અને કયા કયા ?
- (૨) 'આચાર્ય' શબ્દનું નિર્વચન જણાવો.
- (૩) નિઘંટુના કુલ અધ્યાય કેટલા છે ?
- (૪) યાસ્કે નિયુક્તમાં નિઘણ્ટુના કેટલા શબ્દોનું નિર્વચન કર્યું છે ?
- (૫) નિરુક્તના પ્રથમ સંપાદક કોણ હતા ? તેમણે ક્યારે તેનું સંપાદન કર્યું ?
- (૬) નિયુક્તમાં શબ્દોનું નિર્વચન કરતી વખતે કઈ વિધિઓનો ઉપયોગ થાય છે ?
- (૭) 'જાતવેદઃ' શબ્દનું નિર્વચન આપો.
- (૮) 'નિયુક્ત'ના ટીકાકારોનાં નામ જણાવો.
- (૯) મેઘદૂતમાં ક્યાંથી ક્યાં સુધીનું ભૌગોલિક વર્ણન થયું છે ?
- (૧૦) યક્ષને કયા માસમાં વિરહ દુઃખકર નીવડે છે ?
- (૧૧) કામ વિહ્વળ મનુષ્યોની દૃષ્ટિ કેવી હોય છે ?
- (૧૨) શ્લોક-૨માં કવિએ વાદળ માટે પ્રયુક્ત ઉપમા જણાવો.